

Getalenteerde ratten wekken empathie op bij de mens

Filip Mulkens

Filip Mulkens, e-mail: filip.mulkens@gmail.com

Uit onderzoek blijkt dat het geloof dat dieren een geest hebben (in het Engels: Belief in Animal Mind – BAM) – dit betekent dat zij een zelfbewustzijn hebben, in staat zijn problemen op te lossen en een aantal emoties kunnen ervaren zoals angst, depressie en plezier – meer empathie voor deze dieren opwekt.

Mensen met een sterke BAM zijn meer geneigd om bekommerd te zijn om de dieren, contact met hen te maken en proberen te begrijpen wat zij ervaren. Dit leidt dan op zijn beurt tot meer aandacht en betere zorg.

Deze kennis zette dr. Cathy Schuppli, dierenarts en klinisch assistent-professor aan de Universiteit van British Columbia, Canada, aan het denken: hoe kan BAM gestimuleerd worden in de biomedische onderzoekswereld? En kan het contact met goed gesocialiseerde ratten, die complexe mentale- en gedragsvaardigheden demonstreren, de empathie bij hen die met deze dieren gaan werken verhogen?

Om deze vraag te beantwoorden zette ze een experiment op om na te gaan of BAM ook zou kunnen geïntroduceerd en gestimuleerd worden in de biomedische onderzoekswereld. In Canada moeten aankomende onderzoekers die dierproeven gaan doen eerst in een door de federale overheid gesubsidieerde instelling een praktische opleiding volgen met de diersoort waarmee ze gaan werken. Hierbij leren ze hoe ze moeten omgaan met dieren die ze voor hun onderzoek inzetten, en ook hoe ze deze dieren moeten hanteren.

Schuppli deelde haar studenten in twee groepen: een groep mocht werken met “gewone labratten”, de andere met “superstar ratten”, alle vrouwelijke Long Evans ratten. De gewone labratten kregen geen extra behandeling of training. De “superstar ratten” daarentegen werden al van in het nest geregeld zachtjes ter hand genomen en getraind door middel van positieve bekrachtiging: clicker- en target-training. Daarbij leerden de ratten een aantal taken zoals het stilzitten op een weegschaal, het geven van “high fives”, een balletje apporteren en het ophalen van een klein pluche speelgoedje dat aan een touwtje over de tafelrand hangt. >>

Studenten die met de “superstar ratten” gingen werken kregen eerst de namen en de unieke persoonlijkheden van deze dieren te horen en kregen daarnaast een demonstratie van hun kunnen. Het kennismaken met de persoonlijkheidskenmerken en met de interactie tussen de trainers en de dieren wordt gezien als belangrijke methode om empathie bij de onderzoekers op te wekken.

Na hun praktische opleiding kregen de studenten een achttal open vragen voorgeschoteld, zoals: “Hoe ervoer je het hanteren van de ratten?”, “Leerde je iets nieuws over ratten?” en “Denk je dat je ervaring met deze ratten jouw zorg voor en interactie met ratten zal verbeteren?”. Uit deze vragen kwamen drie thema’s naar voren: bewijs van empathie/BAM, getuigenissen van de mens-dier interactie en de geldigheid van de onderzoeksgegevens (data validity).

1. Bewijs van Empathie/BAM

Studenten die getraind werden met de superstar ratten getuigden dat zij ratten geweldig vonden, dat het schrandere diertjes zijn met een eigen persoonlijkheid en in staat om emoties te uiten. Ook vertelden zij dat zij door dit contact zich meer bewust waren van hun morele verantwoordelijkheid ten aanzien van deze dieren.

2. Getuigenissen van de mens-dier interactie

Studenten uit de “superstargroep” waren minder bevreesd om gebeten te worden door ratten. Anderzijds uitten sommigen hun bekommernis om de gevolgen van de sterkere gehechtheid met hun onderzoeksdieren. Eén cursist meende dat zijn band met de dieren, die een naam hebben, het moeilijker zou maken om ze op het einde van de proef te euthanaseren.

3. Geldigheid van de onderzoeksgegevens (data validity)

Hier liepen de meningen van de studenten uit de “superstargroep” uiteen over hoe de mens-dierrelatie de onderzoeksresultaten zal beïnvloeden. Sommigen stelden dat deze band de resultaten positief zal beïnvloeden, omdat meer relaxte dieren betere onderzoeksdata opleveren. Maar andere cursisten vreesden dat deze betere band wel eens een negatieve impact zou kunnen hebben op de onderzoeksresultaten. Eén van de cursisten formuleerde het als volgt: “Onderzoekers worden verondersteld om hun studies blind uit te voeren. Als we onze proef-

dieren kennen, zou dat de onderzoeksresultaten wel eens kunnen beïnvloeden omdat we misschien een favoriet dier hebben dat we meer beloning zouden geven of meer zouden ontzien.”

In tegenstelling tot de cursisten uit de “superstargroep” hadden de cursisten uit de controle-groep weinig commentaar. Ze vonden de ratten best schattig en hadden vooral opmerkingen over de technische aspecten van wat ze hadden geleerd tijdens de workshop.

Conclusies

De conclusie van Cathy Schuppli is als volgt: het contact met de “superstar ratten” toont aan dat dit een beloftevolle benadering is om empathie en medeleven op te wekken bij de cursisten. Het doet hen herinneren aan de morele plicht die zij hebben ten aanzien van proefdieren. Het verbetert ook de omstandigheden waarin nieuwe medewerkers hanteertechnieken kunnen aanleren omdat ze minder schrik hebben gebeten te worden. En tot slot biedt deze aanpak de mogelijkheid om vele mensen te bereiken en te beïnvloeden: op vele plaatsen in de wereld worden gelijkaardige practica “hanteren van proefdieren” georganiseerd, dus er zijn talloze mogelijkheden om deze kennis aan de man te brengen.

Als uitdagingen ziet dr. Schuppli volgende punten: er zou een debat moeten komen over de verscheidene variabelen die de onderzoeksgegevens kunnen beïnvloeden: hoe breng je deze in balans met het dierenwelzijn? Daarnaast zouden de langetermijneffecten moeten bestudeerd worden: deze kortdurende studie keek naar de onmiddellijke effecten. En tot slot zou de weerstand tegen socialisatie en training in de dierenlabs moeten overwonnen worden: dit is een hele klus voor jonge onderzoekers die met deze nieuw verworven kennis vaak moeten opboksen tegen heersende opvattingen op het lab waar ze gaan werken

Voor wat de mens-dierrelatie betreft zou moeten overwogen worden om het emotionele welzijn van hen die met dieren werken te ondersteunen: door hun sterkere verbondenheid met de dieren, zou de morele belasting die zij ervaren wel eens flink zwaarder kunnen worden. Anderzijds zou de wetenschap dat zij het dier een beter leven hebben gegeven gedurende zijn ganse leven hen beter kunnen verzoenen met de euthanasie die ze moeten uitvoeren.

Bronnen:

Talented Rats induce Empathy in Humans. AWI Quarterly, Summer 2019, Vol. 68, Nr. 2, 20-21.
Superstar Rats Teach Empathy to Researchers - March 21, 2019, OLAW Website, URL: <https://olaw.nih.gov/education/educational-resources/webinar-2019-03-21.htm> (Hier vind je ook het hele webinar).

«